

 Технически университет – София

ФАКУЛТЕТ АВТОМАТИКА

Катедра „Електроизмервателна техника”

Презентация № 4

ОБРАБОТКА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗМЕРВАНИЯТА

дисциплина „Електрически измервания”

ОКС „Бакалавър” от Учебен план за студентите на специалност

АИУТ, професионално направление

5.2. Електротехника, електроника и автоматика

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

***„Организационна и технологична инфраструктура за учене през
целия живот и развитие на компетенции”***

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

СЪДЪРЖАНИЕ

- ❑ ГРЕШКИ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗМЕРВАНИЯТА
- ❑ ЗАКОНИ НА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПРИ СЛУЧАЙНИТЕ ГРЕШКИ
- ❑ ОБРАБОТКА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ МНОГОКРАТНИ ИЗМЕРВАНИЯ
- ❑ ОБРАБОТКА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ЕДНОКРАТНИ ИЗМЕРВАНИЯ

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

Резултатът от измерването се основава на два вида информация:

АПРИОРНА

ПОСТЕРИОРНА

ОБРАБОТКАТА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗМЕРВАНИЯТА ИМА ЗА ЦЕЛ ДА РЕШИ ВЪПРОСА ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА НАЙ-ДОБРИ ОЦЕНКИ ЗА ГРЕШКИТЕ ОТ ИЗМЕРВАНЕТО, А ОТТАМ И ЗА ИЗМЕРВАНАТА ВЕЛИЧИНА

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

Грешка на измерването - отклонението на резултата на измерването $X_{изм}$ от истинската стойност на измерваната величина X

$$\Delta = X_{изм} - X$$

При многократни измервания се получават множество от резултати

$$\Delta_i = X_{i,изм} - X$$

$$X_i = X + \Delta_c + \dot{\Delta}_i$$

Δ_c - случайна съставляща на грешката

$\dot{\Delta}_i$ - систематична съставляща на грешката

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042
„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”
Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

- ❑ **Систематични грешки** – при многократни измервания на една и съща величина при еднакви условия остават постоянни или се изменят по детерминиран закон. Открива се чрез измерване на величината по няколко независими метода, основани на различни физични явления.
- ❑ **Случайни грешки** – при многократно измерване на една и съща величина при еднакви условия се изменят по случаен закон.
- ❑ **Груби грешки** – значително превишават стойността на останалите грешки

ХАРАКТЕРЪТ НА ПРОЯВЯВАНЕ НА ГРЕШКИТЕ ОПРЕДЕЛЯ НАЧИНА НА ОБРАБОТКА НА РЕЗУЛТАТИТЕ!

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

СЪСТАВЯЩИ НА СИСТЕМАТИЧНАТА И СЛУЧАЙНАТА ГРЕШКА

- **ИНСТРУМЕНТАЛНА ГРЕШКА**
- **МЕТОДИЧНА ГРЕШКА**
- **СУБЕКТИВНА ГРЕШКА**
- **ОБЕКТИВНА ГРЕШКА**

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

ОТСТРАНЯВАНЕ НА СИСТЕМАТИЧНИТЕ ГРЕШКИ

**МЕТОД С ПРЕДВАРИТЕЛНО ИЗУЧАВАНЕ НА ГРЕШКАТА И
ВЪВЕЖДАНЕ НА ПОПРАВКА**

**МЕТОД С ИЗКЛЮЧВАНЕ НА ИЗТОЧНИКА НА
СИСТЕМАТИЧНА ГРЕШКА**

МЕТОД СЪС ЗАМЕСТВАНЕТО

**МЕТОД С КОМПЕНСАЦИЯ НА СИСТЕМАТИЧНИТЕ ГРЕШКИ ПО
ЗНАК**

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през
целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

1. МЕТОД С ПРЕДВАРИТЕЛНО ИЗУЧАВАНЕ НА ГРЕШКАТА И ВЪВЕЖДАНЕ НА ПОПРАВКА

- Определят се големината и знакът на систематичната грешка.
- съставят се **ТАБЛИЦИ**, **ГРАФИКИ** или **ФОРМУЛИ** за определяне на поправките, които се въвеждат за отстраняване на систематичните грешки.

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

2. МЕТОД С ИЗКЛЮЧВАНЕ НА ИЗТОЧНИКА НА СИСТЕМАТИЧНА ГРЕШКА

- Извършват се експерименти за откриване на източниците на систематична грешка.
- Тези източници се отстраняват и измерването се провежда отново.

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

3. МЕТОД СЪС ЗАМЕСТВАНЕТО

- с подходящ уред се измерва неизвестната величина, като се отбелязва полученото показание.
- на входа на уреда се подава образцова величина, която се регулира, докато се получи същото показание.
- стойността на измерваната величина в този случай е равна на образцовата, като систематичните грешки на уреда не влияят върху точността на измерването.

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

4. МЕТОД С КОМПЕНСАЦИЯ НА СИСТЕМАТИЧНИТЕ ГРЕШКИ ПО ЗНАК

- измерването се провежда най-малко два пъти, така че в единия резултат систематичната грешка да участва с един знак, а във втория с обратен знак.
- ако систематичната грешка запази големината си, средноаритметичната стойност на резултата няма да съдържа систематична грешка.

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

ЗАКОНИ НА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЛУЧАЙНИТЕ ГРЕШКИ

➤ Трапецоидални (плосковърхи) разпределения:

- равномерно (правоъгълно) разпределение
- трапецоидално разпределение
- триъгълно (Симпсон) разпределение

➤ Експоненциални разпределения

- нормално (Гаусово) разпределение
- разпределение на Лаплас
- разпределение на Стюдент
- разпределение на Релей

➤ Двумодални разпределения

- дискретно двузначно разпределение
- арксинусоидално разпределение
- островърхи и кръгловърхи двумодални разпределения

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

НОРМАЛЕН ЗАКОН НА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ (ЗАКОН НА ГАУС)

$$W(\Delta) = \frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi}} e^{-\frac{(\Delta-\Delta_c)^2}{2\sigma^2}}$$

ЧИСЛЕНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА НОРМАЛНИЯ ЗАКОН НА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ

- Математическо очакване на грешката – $M(\Delta)$

$$M(\Delta) = \Delta_c$$

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

□ Средно квадратично отклонение на грешката – σ

□ Дисперсия на грешката – $D(\Delta)$

$$\sigma(\Delta) = \sqrt{D(\Delta)}$$

Нормален закон на разпределение на случайната грешка:

$$W(\Delta) = \frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi}} e^{-\frac{\Delta^2}{2\sigma^2}}$$

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

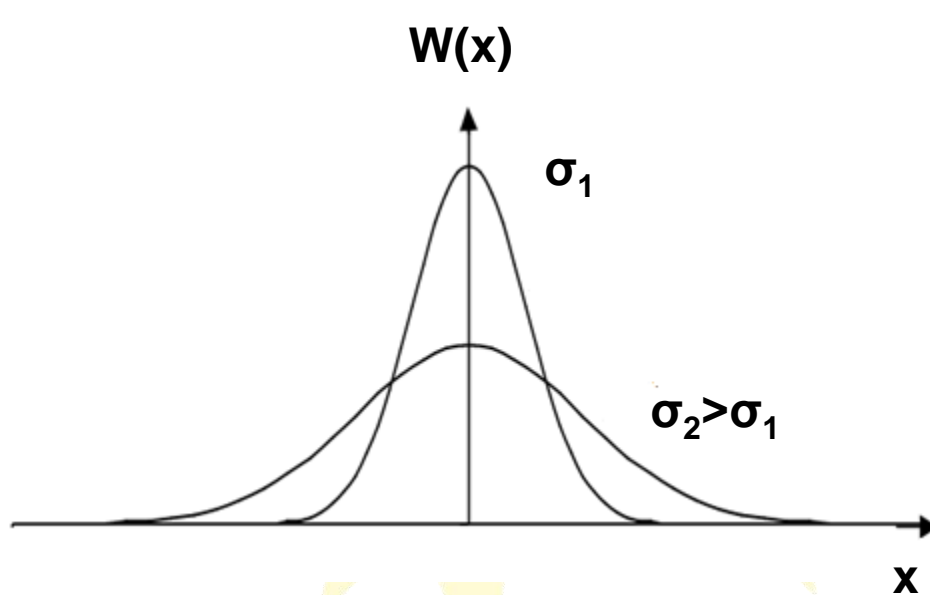
„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

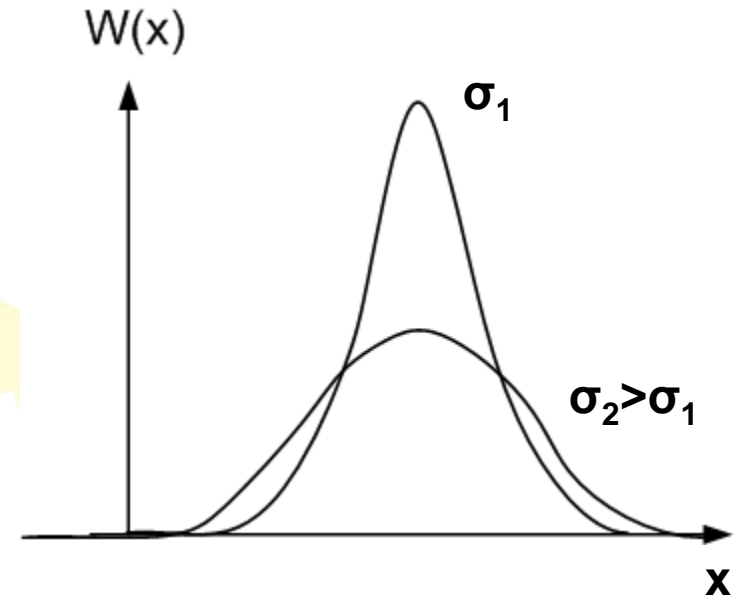

Европейски социален фонд

НОРМАЛЕН ЗАКОН НА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ

при отсъствие на систематична грешка

при наличие на систематична грешка

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

Нормалният закон на разпределение притежава две основни свойства:

- симетрия
- монотонно намаляване на плътността на вероятностите.

При голям брой измервания появата на случайни грешки, равни по стойност, но различни по знак, е равновероятно.

Малките грешки се срещат по-често от големите

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

Стандартното или.най-просто нормално разпределение се получава при $\sigma=1$ и се характеризира с плътността

$$W(\Delta) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} e^{-\frac{\Delta^2}{2}}$$

НОРМИРАН НОРМАЛЕН ЗАКОН НА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ

Нормирането се състои в преминаване от случайната величина 'x' към спомагателната линейна функция 'z'

$$z = \frac{x - M(x)}{\sigma(x)} = \frac{x}{\sigma(x)}$$

$$f(z) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} e^{-\frac{z^2}{2}}$$

Европейски съюз

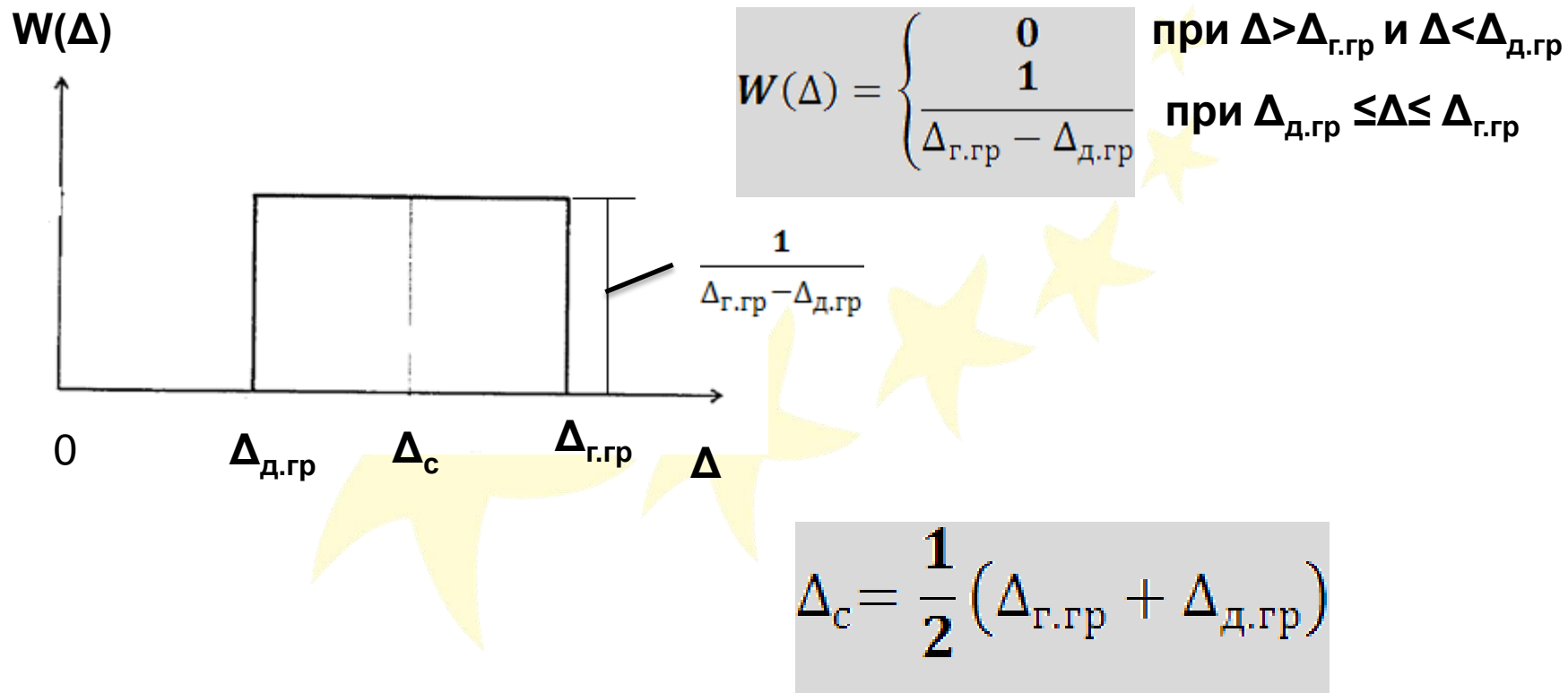
ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

РАВНОМЕРНО (ПРАВОЪГЪЛНО) РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

ОБРАБОТКА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ МНОГОКРАТНИ ИЗМЕРВАНИЯ

Разделянето на грешките на случайни, систематични, груби и субективни има голямо методическо значение за обработката на резултатите от измерванията

Оценката за истинската стойност на измерваната величина може да бъде точкова или интервална

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

□ ТОЧКОВА ОЦЕНКА ЗА ИСТИНСКАТА СТОЙНОСТ НА ИЗМЕРВАНАТА ВЕЛИЧИНА:

едно-единствено число, което се провъзгласява за окончателен резултат от многократните измервания.

- Точковата оценка не съдържа информация за грешката
- Най-добрата точкова оценка на резултата от измерванията е средно-аритметичната стойност на резултатите от всички наблюдения
- При точните измервания точковата оценка за измерваната величина е недостатъчна.

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

□ ИНТЕРВАЛНА ОЦЕНКА ЗА ИЗМЕРВАНАТА ВЕЛИЧИНА

- при наличие само на случайни грешки и при определена вероятност; съдържа информация за грешката

$$J\{X\} = \hat{X} \pm t(P; k) \frac{\hat{s}}{\sqrt{n}} = (\hat{X} \pm \hat{\Delta}),$$

$$\hat{X} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i$$

$$\hat{s} = \sqrt{\frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \hat{X})^2}.$$

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

ОЦЕНКИТЕ ЗА ИСТИНСКАТА СТОЙНОСТ НА ИЗМЕРВАНАТА ВЕЛИЧИНА ТРЯБВА ДА ПРИТЕЖАВАТ СВОЙСТВАТА:

- **НЕИЗМЕСТЕНОСТ** - математичното ѝ очакване е равно на истинската стойност на измерваната величина
- **ЕФЕКТИВНОСТ** - в сравнение с всички други възможни оценки има най-малка дисперсия;
- **ДОСТАТЪЧНОСТ** - в оценката е вложена цялата информация, която се съдържа в резултатите на наблюденията
- **СЪСТОЯТЕЛНОСТ** - състоятелна се нарича оценка, която при увеличаване на обема на извадката се приближава към истинската стойност на измерваната величина

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

СТАТИСТИЧЕСКА ПРОВЕРКА НА ХИПОТЕЗИ

- **Статистически и метрологични хипотези**
- **Видове хипотези:**
  - нулева H_0 – проверявана хипотеза H_0
  - алтернативна H_a – различна от нулевата
  - параметрични: прости, сложни
- **Статистически критерий за проверка** – система от правила, въз основа на която се проверява степента на съответствие на експерименталните резултати с една от хипотезите.
- **Статистически тест** – статистическа процедура при която се решава дали нулевата хипотеза да бъде отхвърлена

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

СТАТИСТИЧЕСКА ПРОВЕРКА НА ХИПОТЕЗИ

- **Статистика** – една функция на случайна променлива извадка. Например средно квадратично отклонение СКО, критериални стойности
- **Допустима област** – множество от стойности на статистическия критерий за които нулевата хипотеза се приема
- **Критична област** – множество от стойности на статистическия критерий за които нулевата хипотеза се отхвърля
- **Критична стойност** – гранична стойност на критичната област

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

АЛГОРИТЪМ ЗА ПРОВЕРКА НА МЕТРОЛОГИЧНИ ХИПОТЕЗИ

- Избор на нулева и алтернативна хипотеза H_0 и H_a
- Задаване на целесъобразно ниво на значимост α
- Избор на подходящ статистически критерий.
- Определяне на критичната област на критерия при зададено ниво на значимост α така, че вероятността за отхвърляне на нулевата хипотеза ако, тя е вярна, да бъде равна или по-малка от α
- Изчисляване на стойността на извадковата статистика и сравняването ѝ със стойностите от критичната област на критерия. При попадането в тази област нулевата хипотеза се отхвърля
- Приемане (отхвърляне) на нулевата хипотеза

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

ИЗКЛЮЧВАНЕ НА ГРУБИ ГРЕШКИ

- ❑ **Изключване на груби грешки** – статистически критерии, при **предварително приет закон** на разпределение на резултатите
- ❑ **Нулева хипотеза H_0** : конкретният резултат u_i **не съдържа груби грешки** – отхвърляне на хипотезата → изключване от извадката
- ❑ **Ниво на значимост α** – вероятността съмнителния резултат, за който се предполага, че съдържа груба грешка, може действително да е част от разглежданата съвкупност от резултати от измерване, т.е да не съдържа груба грешка

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

КРИТЕРИЙ НА РАЙТ ЗА ИЗКЛЮЧВАНЕ НА ГРУБИ ГРЕШКИ

Резултатът от измерването y_i не принадлежи на разпределението на разглежданата съвкупност със зададена вероятност ако:

$$\frac{|x_i - M(x)|}{\sigma(x)} > t_\gamma \quad \text{или}$$

$$\frac{|x_i - \bar{x}|}{S(x)} > t_\gamma;$$

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

- Граница на цензуриране $M(x) \pm t_\gamma \sigma(x)$ респ.
 $\bar{x} \pm t_\gamma S(x)$
- Резултатът от измерването y_i може да се счита, че съдържа ГГ, ако y е извън границата на цензуриране
- За нормално разпределение обикновено
 $\gamma = 0,9973$
 $t_\gamma = 3 \rightarrow$ критерий на 3σ
- При нормален закон:
 $\alpha = 1 - \gamma = 0,0027$

Ако $x_i - M(x) > 4\sigma(x)$ резултатът y_i сигурно съдържа ГГ

Недостатък: изисква $n > 20 \div 30$

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042
 „Организационна и технологична инфраструктура за учене през
 целия живот и развитие на компетенции”
 Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
 Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
 съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
 Инвестира във вашето бъдеще!

КРИТЕРИЙ НА ГРАБ ЗА ИЗКЛЮЧВАНЕ НА ГРУБИ ГРЕШКИ

- Ползва се при малък брой наблюдения **$n = 3 \div 25$**
- Нарастващ вариационен ред
- Нулева хипотеза H_0 : конкретният резултат x_i не съдържа груби грешки
- Изчислява се критерият:

$$G_1 = \frac{x_{(n)} - \hat{X}}{\hat{s}}$$

$$G_1 = \frac{x_{(n)} - \hat{X}}{\hat{s}}$$

- При $G_1(2) > G_\alpha$ хипотезата за наличие на груби грешки се приема, ако $G_1(2) * G_\alpha$ се отхвърля

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

ЛИТЕРАТУРА

- ❑ *Електрически измервания* – под общата редакция на проф. Борис Матраков, София, ИПК при ТУ, 1999
- ❑ *Метрология и измервателна техника*, том 1 - под общата редакция на проф. Христо Радев, София, Софттрейд, 2010
- ❑ *Електрически измервания* – под общата редакция на проф. Ал. Балтаджиев, София, ДИ Техника, 1977
- ❑ *Метрология*, Пенчо Д. Чаушев, София, ТУ 1997
- ❑ *Основи на метрологичното осигуряване*, Н. Колев, П. Чаушев, В. Гавраилов, ДИ Техника, София 1982

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

